

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

Stanowisko Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych z dnia 22 lutego 2022 r.

w sprawie:

utworzenia nowych funkcjonalności wydawania odpisów aktów stanu cywilnego przez urzędy stanu cywilnego z systemu rejestru stanu cywilnego

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych, jako organizacja samorządowa, która od wielu lat specjalizuje się w tematyce rejestracji stanu cywilnego przedstawia stanowisko zawierające propozycję rozwiązań prawnych i informatycznych, które w znaczący sposób usprawnią i odformalizują usługę wydawania przez kierowników urzędów stanu cywilnego odpisów aktów stanu cywilnego.

Na wstępie wyjaśnienia wymaga, że wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego jest usługą masową. W ciągu roku urzędy stanu cywilnego wydają około 5 mln odpisów aktów. Koszt wydania jednego odpisu szacuje się obecnie na kwotę około 45 zł (koszty osobowe i rzeczowe).

Dynamiczny rozwój zainteresowania społecznego komunikacją elektroniczną z podmiotami administracji publicznej jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Występuje ono coraz bardziej powszechnie także w obszarze zadań realizowanych przez urzędy stanu cywilnego. Do popularnych obecnie zadań, w ramach, których kontakt z klientem ma postać elektroniczną jest wydawanie elektronicznych odpisów aktów stanu cywilnego. W celu usprawnienia realizacji tego zdania proponujemy rozwiązania, które przedstawione zostały poniżej.

Komunikacja z urzędem stanu cywilnego w sprawie wydania odpisu aktu stanu cywilnego aktualnie jest możliwa między innymi za pośrednictwem dedykowanej e-usługi i powiązanej z tą usługą formularza wniosku o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego. Wypełniony i podpisany elektronicznie formularz wniosku trafia na Elektroniczną Skrzynkę Podawczą Urzędu Gminy, w którym ma siedzibę urząd stanu cywilnego. Wniosek następnie jest w procesie dekretacji przekazywany do usc celem merytorycznej realizacji. Ten etap wydłuża czas realizacji usługi.

W przypadku, kiedy wniosek dotyczy wydania odpisu w postaci dokumentu elektronicznego sposób realizacji zadania jest bardzo skomplikowany technicznie i w wysokim stopniu zagraża bezpieczeństwu przetwarzanych danych osobowych. Realizacja wniosku odbywa się przez pracownika usc, który z aktu stanu cywilnego znajdującego się w rejestrze stanu cywilnego generuje dwa pliki (xml i pdf), jako projekt elektronicznego odpisu aktu stanu cywilnego. Plik xml to właściwy dokument natomiast plik pdf to wizualizacja dokumentu zapisanego w formacie xml. Z uwagi na fakt, że rejestr stanu cywilnego funkcjonuje w sieci wydzielonej (bez możliwości kontaktu z siecią Internet) pozostałe czynności niezbędne do realizacji zadania muszą być wykonane na komputerze, który ma połączenie z siecią Internet. Mowa tu o podpisaniu w/w plików oraz ich elektronicznym wysłaniu do klienta poprzez ePUAP, docelowo przez system doręczeń elektronicznych. W tym celu niezbędne jest przeniesienie obu plików na zewnętrzny nośnik danych (np. pendrive) i przeniesienie w ten sposób na stację roboczą, gdzie osoba uprawniona za pomocą kwalifikowanego podpisu elektronicznego podpisze elektronicznie oba pliki a następnie wyśle poprzez system ePUAP do klienta.

Powyższy model jest bardzo uciążliwy dla urzędów stanu cywilnego, generuje, bowiem szereg nadmiarowych czynności, które znacząco wydłużają czas realizacji zadania. Ponadto wymaga, aby stanowiska pracy w urzędach stanu cywilnego były wyposażone w drugi komputer zapewniający komunikację elektroniczną z klientami.

Opisane rozwiązanie jest ponadto niebezpieczne z uwagi na wysokie ryzyko wystąpienia incydentu związanego z ochroną danych osobowych (ryzyko utraty pendrive'a, dostania się w ręce osób trzecich, zainfekowania systemu rejestru stanu cywilnego oprogramowaniem złośliwym, itp.). Polityka bezpieczeństwa informacji SPR nie nakłada na użytkowników obowiązku szyfrowania zewnętrznych nośników danych, nie nakazuje usuwania danych z tych nośników.

Dynamiczny wzrost liczby elektronicznych odpisów aktów stanu cywilnego, które są wydawane przez urzędy stanu cywilnego powoduje, że aktualny sposób postępowania znacząco utrudnia sprawne funkcjonowanie urzędów stanu cywilnego a tym samym pogarsza, jakość świadczonych usług.

W celu usprawnienia analizowanego procesu wnioskujemy, aby zastosować następujące rozwiązanie.

W zakresie usługi wydania odpisu aktu stanu cywilnego oczekuje się, że elektroniczny wniosek będzie wpływał do wybranego usc poprzez moduł zleceń, czyli bezpośrednio do wybranego przez obywatela urzędu stanu cywilnego. Na tej podstawie będzie możliwe wygenerowanie elektronicznego odpisu aktu stanu cywilnego, który inaczej niż obecnie będzie w sposób automatyczny opatrywany

elektroniczną pieczęcią ministra ds. informatyzacji. Tak utworzony dokument będzie mógł zostać wysłany do klienta (na elektroniczny adres) bezpośrednio z rejestru stanu cywilnego, który będzie zintegrowany z systemem ePUAP, docelowo z systemem doręczeń elektronicznych.

Zasadne jest także, aby system rejestru stanu cywilnego generował jeden plik odpisu aktu stanu cywilnego. W tym celu proponuje się, aby miał on format xml. Natomiast wizualizacja danych powinna być w formacie xsl. Powyższe wynika z aktualnych doświadczeń, które wyraźnie ukazują, że klienci po uzyskaniu dwóch plików elektronicznego odpisu aktu stanu cywilnego (xml i pdf) wykorzystują wyłącznie plik pdf. Dane zawarte w pliku xml są niemożliwe do odczytania przez człowieka, format zapisu danych jest przeznaczony do odczytu maszynowego.

Dla zapewnienia poprawnej rozliczalności doręczeń zarówno wniosków jak i odpisów niezbędne jest, aby każdy kierownik urzędu stanu cywilnego, jako niezależny organ administracji publicznej miał utworzoną skrzynkę i adres do doręczeń elektronicznych, niezależną od skrzynki i adresu organu gminy, w którym usc ma siedzibę.

Ponadto niezbędne jest, aby zasilić rejestr stanu cywilnego bazą elektronicznych adresów podmiotów publicznych (sądy, prokuratury, itp.), dzięki czemu będzie możliwe wysyłanie elektronicznych odpisów aktów stanu również do podmiotów publicznych nawet, jeżeli wniosek wpłynie do usc w postaci papierowej. Docelowo należy dążyć do zintegrowania rejestru stanu cywilnego z bazą adresów do doręczeń elektronicznych.

Kolejnym rozwiązaniem, które w ocenie kierowników urzędów stanu cywilnego również przyniesie poprawę, jakości usług związanych z wydawaniem odpisów aktów stanu cywilnego jest zmiana sposobu uwierzytelniania danych w odpisach papierowych.

Aktualnie odpisy w postaci papierowej wydawane są na dedykowanych do tego celu blankietach. Każdy blankiet posiada unikalny numer, który jest nadawany przez wytwórcę – Polską Wytwórnię Papierów Wartościowych. Wydany w tej postaci odpis aktu stanu cywilnego nabiera cech dokumentu urzędowego dopiero z chwilą, kiedy zostanie podpisany podpisem własnoręcznym przez osobę uprawnioną (kierownik usc, upoważniony pracownik usc) oraz opatrzony odciskiem urzędowej pieczęci. Taki sposób jest już wycofywany z realizacji w wielu systemach rejestracji stanu cywilnego na świecie. Proponuje się, aby w związku z powyższym zastosować rozwiązanie identyfikacji odpisu poprzez nadanie: unikalnego nr blankietu oraz danych osoby wydającej odpis (imię nazwisko, nazwa urzędu) dopiero z chwilą drukowania danych na blankiecie i tym samym odstąpienie od konieczności złożenia podpisu własnoręcznego i odcisku pieczęci urzędowej. Dane osoby wydającej odpis byłyby pobierane z certyfikatu znajdującego się na karcie kryptograficznej użytkownika systemu.

Niezbędne jest także spowodowanie, że podmioty publiczne uprawnione do otrzymania odpisów aktów stanu cywilnego będą pobierały te dokumenty wyłącznie poprzez komunikację elektroniczną (wniosek przez ePUAP/system doręczeń

elektronicznych) lub przez usługę sieciową o której mowa w art. 45 ust 3 ustawy prawo o aktach stanu cywilnego.

Zastosowanie powyższych rozwiązań usprawni proces podpisywania i wysyłania odpisów aktów stanu cywilnego. Zmniejszą się także koszty produkcji blankietów. Poprawie ulegnie bezpieczeństwo danych zawartych w tych dokumentach. Obywatele nie będą obciążani koniecznością dostarczania odpisów aktów stanu cywilnego do podmiotów publicznych.

W ujęciu globalnym spowoduje, że koszt usługi wydania odpisu aktu stanu cywilnego zarówno w postaci elektronicznej jak i papierowej relatywnie ulegnie obniżeniu względem obecnego rozwiązania. W celu realizacji przedstawionej propozycji deklarujemy pełną współpracę merytoryczną, w ramach, której przedstawimy szczegółowe propozycje modernizacji opisanych rozwiązań oraz niezbędnych w tym celu zmian legislacyjnych.

Grzegorz Świetlik

*Przewodniczący
Stowarzyszenia Gmin Regionu
Południowo-Zachodniego Mazowsza
Prezydencja w OPOS*

Osoba odpowiedzialna merytorycznie za opracowanie niniejszego stanowiska - p. Sławomir Wojciechowski, Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Nowej Soli z ramienia Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego